

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ОПОДАТКУВАННЯ ВЛАСНОСТІ В КРАЇНАХ ЄВРОСОЮЗУ

Для визначення шляхів функціонування та вдосконалення оподаткування власності в Україні необхідне вивчення світового досвіду, що повинно супроводжуватися порівнянням податкової системи України з податковими системами розвинених країн.

Суттєвою відмінністю складу податкової системи України від традиційних податків, що справляються в країнах ЄС є відсутність повноцінного податку на майно (тобто на предмети розкоші). Він передбачає оподаткування предметів, споживання яких свідчить про багатство або про відносну заможність. За способом справляння цей податок є прямим, оскільки сплачується безпосередньо суб'єктами з майна чи додаткового доходу платника податку. Зазвичай його сплачують фізичні особи, які мають в особистому споживанні предмети розкоші. У деяких країнах цей податок прогресивний (чим більша вартість об'єкта оподаткування, тим більша сума податку). Ставки диференціюються залежно від мети введення даного податку державою, це пояснюється економічною політикою, інфляційними очікуваннями, зростанням або спадом ВВП, темпами економічного зростання, дефіцитом бюджету, соціальним розшаруванням суспільства і т. ін.

Слід відзначити, що можуть обкладатися податком різні предмети розкоші, як, наприклад, нерухомість, транспортні засоби, ювелірні прикраси тощо. У зв'язку з цим найбільш цікаво розглянути досвід застосування податку на розкіш у зарубіжних країнах. У цілому майже у всіх європейських країнах, існує податок на розкіш, стосується він в основному дорогої нерухомості. Так, в Австрії власники нерухомості площею 500–600 кв. м повинні платити державі близько 10–15 тис. євро в рік. Британцям доводиться платити 40% від розміру прибутку, якщо будинок не є їх основним місцем проживання та здається в оренду [1].

В Європі існують податки, які застосовуються до власників дорогих яхт і приватних літаків. Так, кожен зліт або посадка приватного літака на італійських курортах може коштувати власнику від 200 до 1000 євро залежно від типу авіалайнера. У Німеччині таким податком регулюються відносини у сфері автомобільного транспорту, і цей податок поділений на дві складові:

1) це об'єм двигуна, чим більший об'єм двигуна, тим більший податок. До уваги береться також і тип двигуна. Наприклад, для власників транспортних засобів з бензиновим двигуном ставка податку складає 2 євро за кожні 100 см³, а для власників транспортних засобів з дизельним двигуном – 9 євро за кожні 100 см³;

2) другий показник розрахунку податку з власників транспортних засобів – це об'єм викиду вуглекислого газу CO₂. Ставка податку складає 2 євро

за кожен грам. Проте існує так званий базовий об'єм – це 120 грамів за кілометр шляху. Якщо транспортний засіб виділяє менше ніж 120 грамів за кілометр шляху, то податок за цим показником не сплачується. Слід зазначити, що цей базовий об'єм поступово знижувався: у 2012 р. він складав 110 грамів на кілометр шляху, а в 2014 – вже 95 грамів. Така система сприяє купівлі та виробництву більш екологічних автомобілів [2].

У той же час, незважаючи на існування світової практики, українські законодавці занепокоєні тим, що податок на розкіш призводить до відтоку капіталу з країни, тому в цій сфері оподаткування наша держава йде своїм шляхом.

Згідно ст. 266 Податкового кодексу, платити податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, щорік зобов'язані фізичні й юридичні особи, у тому числі нерезиденти, що є власниками об'єктів житлової нерухомості. Статтею 266.5.1 Податкового кодексу України встановлено, що ставки податку для фізичних осіб не повинні перевищувати 1,5% мінімальної заробітної плати для власників квартири загальна площа якої перевищує 60 кв. метрів та для власників житлового будинку – 120 кв. метрів. Також, відповідно до змін у Податковому законодавстві, розширено застосування податку на майно і передбачено оподаткування дорогих автомобілів та транспортних засобів із щорічною сплатою податку на майно у розмірі 25 тис. грн. за одну одиницю автотранспорту, але це стосується виключно автомобілів з об'ємом двигуна більше 3000 см³ та строком експлуатації до п'яти років.

Безумовно, що цей податок не може бути порівняний з обсягами оподаткування власників елітної нерухомості у країнах ЄС, відповідно, важко стверджувати, що таке оподаткування відповідає принципу соціальної справедливості, здатне суттєво наповнити Державний бюджет України. Окрім вказаного вище, слід зауважити, що в країнах Європейського Союзу принцип соціальної справедливості реалізується на основі існування прогресивної шкали оподаткування. З точки зору теорії у світі існує два підходи до оподаткування доходів:

- 1) плоска шкала оподаткування означає податок, що справляється за єдиною ставкою при будь-якому рівні доходу – єдина ставка прибуткового податку, яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню;
- 2) прогресивна шкала оподаткування – система оподаткування, що побудована на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання рівня оподаткованого доходу платника податку [3].

Таким чином, якщо аналізувати переваги системи оподаткування, яка існує в країнах Європейського Союзу з вітчизняною системою оподаткування, то в цілому їх перелік може бути зведений до наступного:

1. Наявність реально діючої системи оподаткування розкоші, яка, окрім того, що сприяє наповненню бюджету, є гарантією соціальної справедливості, громадської злагоди у суспільстві.

2. У більшості країн Європейського Союзу влада реально оцінює свої можливості в сфері оподаткування. Там чітко розуміють, що надмірні податки не сприяють ініціативі і, врешті-решт, знижують дохідну частину бюджету.

Тому в цілому безперспективно намагатися будь-якою ціною реалізувати загальне зниження рівня податкового навантаження замість удосконалення і розвитку власне цієї системи. При всій динамічності змін у податковій системі в основі таких рішень повинні лежати поняття їх необхідності, можливостей, часу. Головним завданням цієї роботи є сприяння створенню гнучкого механізму оподаткування, що адекватно реагує на зміни в економіці та оптимально реалізує не тільки фіскальну, а й регулюючу функцію податків, що в даний час є надзвичайно актуальним.

Література:

1. Николаева Е. В. Сравнительный анализ налога на роскошь в зарубежных странах / Е. В. Николаева [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ekonomika.snauka.ru/2014/05/5225>.

2. Данилишин В. І. Транспортний податок: зарубіжний досвід та українські реалії / В. І. Данилишин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/145.pdf>

3. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія та практика становлення : автореф. дис. ... д. е. н. / А.М. Соколовська – К., 2002. – 32 с.

Сергій Пазичук

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Амбрик Л. П.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК

Одним із основних завдань проведення податкової реформи в Україні є не тільки досягнення стабільності правових норм, поступове зниження податкового навантаження, але й збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів. Виконання цього завдання можливе лише за умови чіткого дотримання податкової дисципліни. Ефективна система податкового контролю є однією із важливих гарантій виконання платниками своїх податкових зобов'язань.

Реформування економіки держави, зміцнення ринкових основ господарювання вимагають від податкових органів пошуку нових підходів до податкового контролю. Про необхідність посилення ролі податкового контролю неодноразово підкреслювалося в нормативних документах Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента України. Серед пріоритетних заходів підвищення дієвості податкової системи звертається увага на створення нових і розвиток діючих методик організації та проведення податкового контролю, координацію роботи податкових органів із адміністрування податків.